

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU**

RGD. 61-21/10/11/IW

Gdańsk, 07 czerwca 2011 r.

DECYZJA Nr RGD. 2/2011

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko przedsiębiorcy: **„Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie:**

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** praktykę stosowaną przez „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie, polegającą na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i Umowa o zaopatrzenie w wodę, postanowień o treści: Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/..., postanowienia o treści: Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
3. *Umowa o odprowadzanie ścieków, postanowienia o treści: Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana.*

uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co stanowi naruszenie

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL/FAX (058) 346-29-33, 346-29-32, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 29 listopada 2010 r.**

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie polegającą na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe(...),*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, postanowień o treści:
 - a) *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne opłaty dwa okresy obrotowe(...),*
 - b) *Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe(...),*
3. *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, postanowienia o treści: *„Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe(...)”*,
4. *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłaty za dwa okresy obrotowe.*

których treść jest niezgodna z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.), a przez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 29 listopada 2010 r.**

III. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie polegającą na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...)*, którego treść jest niezgodna z art. 8 ust. 1 z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.), a przez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowa-**

nia

z dniem 29 listopada 2010 r.

- IV. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie polegającą na stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa Nr/.....*, określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: *W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu*, uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31 stycznia 2011 r.**
- V. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie polegającą na stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa Nr/.....*, określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: (...) *wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia*. (...) uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31 stycznia 2011 r.**
- VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na „Wodociągi Zachodniopomorskie” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie kary pieniężne w wysokości:
1. **9.174 zł** (słownie: dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt cztery złote), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji,
 2. **19.658 zł** (słownie: dziewiętnaście tysięcy sześćset pięćdziesiąt osiem złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punktach II-III sentencji niniejszej decyzji,
 3. **5.242 zł** (słownie: pięć tysięcy dwieście czterdzieści dwa złote), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punktach IV- V sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Na przełomie 2009/2010 w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej: *Prezesem Urzędu* lub *Prezesem UOKiK*, przeprowadzono postę-

powanie wyjaśniające (sygn. sprawy: RGD. 400/28/09/10/CF/IW), mające na celu wstępne ustalenie, czy działania Gminy Maszewo nie stanowią naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej: *ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów* lub *ustawą*, uzasadniającego wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym czy sprawa na charakter antymonopolowy.

Informacje i dokumenty zebrane w toku postępowania wyjaśniającego dotyczyły również działalności prowadzonej na rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków przez Wodociągi Zachodniopomorskie Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Goleniowie, zwaną dalej: *WZ* lub *Spółką*. Analiza treści stosowanych przez WZ wzorców umów zawieranych z konsumentami zatytułowanych: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków* oraz *Umowa Nr/.....*, określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, dała podstawę do podejrzenia, iż w zakresie opisanym w punktach I-V sentencji niniejszej decyzji mogło dojść do naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Mając to na uwadze w dniu 9 listopada 2010 r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez WZ praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (k. 1- 4) i postawiono Spółce zarzut stosowania we wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i Umowa o zaopatrzenie w wodę*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
3. *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*

uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

4. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe(...),*

5. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/..., postanowień o treści: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne opłaty dwa okresy obrotowe(...) oraz Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe(...),*
6. *Umowa o zaopatrzenie w wodę, postanowienia o treści: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe (...),*
7. *Umowa o odprowadzanie ścieków, postanowienia o treści: Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłaty za dwa okresy obrotowe,*

których treść stoi w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

8. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa o zaopatrzenie w wodę, Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/..., Umowa o odprowadzanie ścieków, postanowienia o treści: Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...),*

którego treść stoi w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

9. *Umowa Nr/...., określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: (...) W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu,*

uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

10. *Umowa Nr/...., określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: (...) wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia. (...),*

uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W piśmie z dnia 24 listopada 2010 r., znak: WZ/DP-39/7869/2010, Spółka ustosunkowała się do postawionych zarzutów naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (k. 142- 144).

W opinii Spółki (...) zakwestionowane zapisy we wzorcach umów zatytułowanych *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o odprowadzanie ścieków /KWS/*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków /WS/* swoje źródło mają w aktach prawa miejscowego tj. regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązujących na obszarze poszczególnych gmin. I tak postanowienie o treści „Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana.” Znajdujemy między innymi w regulaminie obowiązującym w gminie Dobra Szczecińska - § 37.1. (Uchwała nr XXIX/393/05 z dnia 29 grudnia 2005 r.), regulaminie gminy Banie - § 37.1. (Uchwała nr XXXIII/281/06 z dnia 14 lutego 2006 r.), regulaminie gminy Dolice - § 36.4. (Uchwała nr XXXI/1881/05 z dnia 29 grudnia 2005 r.), regulaminie gminy Maszewo - § 37.1. (Uchwała nr XXVII/212/05 z dnia 29 grudnia 2006 r.) itd. (...) uchwalony przez Radę gminy regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest, zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, aktem prawa miejscowego. Zgodnie natomiast z art. 87 ust. Konstytucji RP akta prawa miejscowego są źródłem powszechnie obowiązującego prawa. Powyższe oznacza, że w tym zakresie, Spółka z o.o. „Wodociągi Zachodniopomorskie” była związana postanowieniami regulaminów – ukształtowanie treści umowy sprzeczne z tymi postanowieniami stanowiłoby naruszenie wiążącego spółkę prawa miejscowego. (...) spółka nie może ponosić odpowiedzialności za ewentualną niezgodność z prawem uchwał wydawanych przez Gminy. Spółka nie miała kompetencji by kwestionować w/w regulaminy, które były dla niej wiążące.

Spółka podniosła ponadto, że (...) niezależnie od powyższego (...) w przedmiotowych zapisach brak było stwierdzenia, że niezgłoszenie reklamacji w danym terminie skutkuje utratą ewentualnego roszczenia odszkodowawczego. Zapis ten nie pozbawiał więc Odbiorcy możliwości ubiegania się o stosowne odszkodowanie w zakresie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez Spółkę. Ponadto spółka zawsze rozpatrywała reklamacje złożone przez Odbiorcę, nawet te złożone z uchybieniem terminu wskazanego powyżej.

W piśmie tym wskazano również, że (...) podobnie ma się kwestia zapisu „Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...)” Spółka nie nadużywała tego zapisu i zawsze przy podjęciu decyzji o wypowiedzeniu umowy wskazywała Odbiorcy przyczynę jej rozwiązania – zgodnie z upoważnieniem do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego z artykułu 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. W istocie więc zapisy umowy były tak interpretowane i stosowane przez spółkę, że każde wypowiedzenie umowy musiało mieć uzasadnienie mieszczące się w dyspozycji wspomnianego art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W ocenie WZ (...) treść wzorca umowy może budzić kontrowersje, chociażby ze względu na fakt niedoprecyzowania zapisów (min. „Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił

opłat za dwa okresy obrotowe (...)) – spółka nie korzystała z zawartych w nim zapisów i nie stosowała praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedstawiając swoje stanowisko w sprawie Spółka przekazała dokumenty, z których wynika, że Zarządzeniem Prezesa WZ nr 3 z dnia 9 listopada 2010 r., które weszło w życie w dniu 29 listopada 2010 r., wprowadzono do stosowania nowe wzorce umów zatytułowane: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków będące załącznikami 1 – 3 i 5 do zarządzenia* (k. 145-164), w których kwestionowane postanowienia zostały zmienione w następujący sposób:

I. Z nowo opracowanych wzorców umów usunięto postanowienia o treści:

- 1.** *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
- 2.** *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
- 3.** *Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana.*

II. We wzorcach umów zatytułowanych:

- 1.** *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienie o treści: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe(...) zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...),*
- 2.** *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/... postanowienie o treści: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne opłaty dwa okresy obrotowe(...) oraz Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe (...), zmieniono w ten sposób, że nadano im brzmienie: Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;(...) oraz Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...).*

3. *Umowa o zaopatrzenie w wodę* postanowienie o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody, jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe (...)*, zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody, jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...)*.
4. *Umowa o odprowadzanie ścieków* postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłaty za dwa okresy obrotowe* zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: *Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty*.

III. We wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa o zaopatrzenie w wodę, Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków* postanowienie o treści: *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadectwo jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...)* zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadectwo Odbiorcy usług z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...)*.

Zgodnie z przywołanym wcześniej Zarządzeniem - wraz z jego wejściem w życie w dniu 29 listopada 2010 r. - przestały obowiązywać dotychczasowe wzorce umów o zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków oraz zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Po wprowadzeniu nowych wzorców umów, Spółka przystąpiła również do sukcesywnej wymiany umów łączących ją z Odbiorcami. Na dzień 16 lutego 2011 r. Spółka wymieniła około 330 umów. Wymianę umów rozpoczęto do umów zatytułowanych: *Umowa o zaopatrzenie w wodę*. Na potwierdzenie podjęcia przez Spółkę ww. działań do akt sprawy załączono kopie przykładowy umów zawartych wg zmienionego wzorca (k. 172- 196). Spółka obsługuje 32.299 punktów poboru wody i odbioru ścieków. Ze względu na tak liczną grupę odbiorców wymiana umów wykonywanych na umowy sporządzone zgodnie nowo opracowanymi wzorcami potrwa około trzech lat. (k. 299- 300).

IV. Zarządzeniem Prezesa Zarządu Wodociągów Zachodniopomorskich Sp. z o.o. Nr 1/2011 z dnia 24 stycznia 2011 r., które weszło w życie w dniu 31 stycznia 2011 r., wprowadzono nowy wzorec umowy określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych przejęcia zatytułowany: *Umowa przyłączeniowa – sieci Nr/.....*, stanowiący zał. Nr 4 do ww. Zarządzenia (k. 197- 200, 270 – 271, 289- 292). Kwestionowane postanowienia wzorca umowy zatytułowanej *Umowa Nr/....* określającej warunki przejęcia sieci o treści:

1. *W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygnięcia będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu* zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: *Sprawy sporne Strony będą starały się rozstrzygać polubownie. W przypadku braku możliwości*

porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygnięcia będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Inwestorowi.

- 2.** (...) wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia. (...) zostało ze wzorca umowy usunięte.

Spółka zobowiązała się do aneksowania umów przejęcia sieci zawartych na podstawie kwestionowanego wzorca umowy w terminie do 31 sierpnia 2011 r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Spółka WZ, której udziały w 100% należą do Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, została w dniu 6 sierpnia 2002 r. zarejestrowana w KRS pod numerem 0000118513 (k. 9- 15). Prowadzi ona działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie następujących gmin (k. 16 – 18):

	Nazwa Gminy	Zakres usług świadczonych przez WZ.
1	BANIE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
2	BIELICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
3	BRZEZNO	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
4	CEDYNIA	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
5	CHOJNA	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
6	DOBRA	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
7	DOLICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
8	GOLENIÓW	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
9	GRYFICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
10	KARNICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
11	KOBYŁANKA	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
12	KOZIENICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
13	LIPINY	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków

14	MARIANOWO	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
15	MASZEWO	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
16	MIESZKOWIE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
17	MORYŃ	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
18	RADOWO MAŁE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
19	PRZELEWICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
20	PRZYBIERNÓW	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
21	PYRZYCE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
22	STARA DĄBROWA	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
23	STARGARD SZCZECIŃSKI	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
24	SUCHAŃ	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
25	TRZCIŃSKO- ZDRÓJ	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
26	WARNICE	zbiorowe zaopatrzenie w wodę zbiorowe odprowadzanie ścieków
27	WĘGORZYNO	zbiorowe zaopatrzenie w wodę
28	WOLIN	zbiorowe zaopatrzenie w wodę

W ramach prowadzonej przez WZ działalności związanej ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków Spółka podpisuje z odbiorcami usług umowy zatytułowane: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków* (k. 19 – 28) i *Umowa Nr/....* określającej warunki przejęcia sieci (k. 32- 34). Wzorce ww. umów zawierały postanowienia zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Wzorce tych umów stosowane są przez Spółkę od 2008 r.

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem bez spełnienia tego warunku Prezes Urzędu nie jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu ustawy, który, zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest definiowany jako określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i

konsumentów. Warunkiem koniecznym do zastosowania tej ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy – któremu zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Spółki nie były ograniczone do określonych odbiorców lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków na terenie działania Spółki.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

W przedmiotowej sprawie podmiot będący stroną postępowania bez wątplenia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółka prawa handlowego, prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (k. 9 – 15), a więc jest to podmiot prawa wyodrębniony organizacyjnie i majątkowo, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zachowania Spółki podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Kolejną przesłanką, jaką należy wziąć pod uwagę w niniejszej sprawie jest wykazanie, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godzą w interesy konsumentów oraz, że zagrożone są zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć *godzenia w interesy konsumentów* oraz *zbiorowego interesu konsumentów*. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów.

W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się działanie przedsiębiorcy, które jest skierowane do oznaczonych, ale dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym łączy ich wspólna cecha rodzajowa, np. przyłączenie do tej samej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej¹. W ww. wyroku Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: *nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów* należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Zgodnie z powołanym wyrokiem Sądu Najwyższego przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

¹ C. Banasiński, E. Piontek „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, LexisNexis Warszawa 2009, str. 454.

W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowania Spółki dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do szerokiego ich kręgu. Stosowane praktyki wymierzone są zatem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy określające zasady świadczenia na ich rzecz usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na podstawie wzorców zakwestionowanych w toku prowadzonego postępowania, jak również w jej potencjalnych i przyszłych kontrahentów. Zakwestionowane zachowania podejmowane są w sposób powtarzalny i powszechny, co wynika zresztą z samej natury wzorców umowy, jakimi posługuje się Spółka w obrocie gospodarczym. Wzorce skierowane są do szerokiego kręgu odbiorców, co z założenia oznacza, iż działanie przedsiębiorcy jest ustalone, jednakowe i powtarzalne we wszystkich przypadkach, gdy dany wzór umowy znajduje zastosowanie. Wskazuje to na naruszenie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców przedsiębiorstwa (konsumentów) do korzystania z jego usług, którego to prawa mogą zostać pozbawieni wyłącznie na podstawie przepisów prawa.

Bezprawność działań

Ostatnią z przesłanek, jakie należy rozważyć w celu uprawdopodobnienia naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność podejmowanych przez przedsiębiorcę zachowań. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów (...) *muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa*².

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów³. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Artykuł 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem⁴.

W art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Ustawodawca posłużył się tutaj terminem *w szczególności*, co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działań, które naruszyły przepisy innych aktów prawnych. Jak na to wskazuje ugruntowane orzecznictwo z zakresu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oprócz praktyk literalnie wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów *za prak-*

² Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

³ Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

⁴ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

*tyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów.*⁵

Podkreślenia wymaga także, że bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego⁶. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje ponadto strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

Bezprawność działań przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów zostaną poniżej omówione osobno dla każdego ze stawianych zarzutów.

Stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli Prezes Urzędu stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy decyzji, o której mowa w art. 26 nie wydaje się, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Ad I, IV i V.

W przedmiotowym postępowaniu postawiono WZ zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczy zamieszczenia w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i Umowa o zaopatrzenie w wodę*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
3. *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może*

⁵ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

⁶ Wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r. (sygn. akt I PKN 267/2001).

zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,

4. *Umowa Nr/....., określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: (...) W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu,*
5. *Umowa Nr/....., określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, postanowienia o treści: (...) wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia.*

uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc.

Rozważając przesłankę bezprawności rozumianej jako działanie sprzeczne z przepisami prawa, podnieść należy, iż skarżonemu przedsiębiorcy postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stanowiącego, iż *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*, przy czym, stosownie do treści ust. 2 tego przepisu, *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (...).*

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, zwanego dalej: *rejestr*em, dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz – zgodnie z art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego – również osób trzecich, tj. innych przedsiębiorców. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w powołanym rejestrze jest zatem to, iż od tego momentu posłużenie się nim (lub tożsamym z nim) przez inny podmiot wywoła skutek równoznaczny wprowadzeniu do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego.

Takie podejście Prezesa Urzędu pozostaje w zgodzie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż (...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...), a w uzasadnieniu do niej, iż (...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w*

ca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).

Wobec tego, że z powołanego wywodu Sądu Najwyższego wynika wprost, iż nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd za niedozwolone mogą zostać uznane również postanowienia umów mieszczące się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść będzie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienia stosowanych przez WZ wzorców umów są tożsame z postanowieniami uznanymi za niedozwolone prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej SOKiK, wpisanymi do rejestru pod numerami: **524, 1364, 1246 oraz 1438, 922 , 918, 1681 i 2285.**

Po pierwsze: Postanowienia zawarte w ww. wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i Umowa o zaopatrzenie w wodę o brzmieniu: Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/... o brzmieniu: Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
3. *Umowa o odprowadzanie ścieków o brzmieniu: Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana.*

należy uznać za tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru na podstawie:

- wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej: SOKiK, z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. akt XVII AmC 50/06 pod numerem **1246** o treści: *Uczestnik może zgłosić Organizatorowi reklamacje niezwłocznie po stwierdzeniu niewłaściwego wykonania usług w formie pisemnej, nie później niż 14 dni od dnia zakończenia imprezy i pod warunkiem ich wcześniejszego zgłoszenia pilotowi w trakcie imprezy turystycznej.* W uzasadnieniu ww. wyroku SOKiK uznał, że cytowane wyżej postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc. (...) *Sąd podzielił stanowisko powoda(...), iż przyjęty w zakwestionowanym zapisie, 14 - dniowy termin do składania reklamacji jest zbyt krótki i prowadzić może do sytuacji, w której konsument pozbawiony zostanie możliwości zgłoszenia reklamacji. Jednoznaczne i kategoryczne sformułowanie zakwestionowanego postanowienia nie zawiera żadnych odstępstw od przyjętej zasady, zatem na W przypadku zaistnienia obiektywnych i niezależnych od konsumenta okoliczności uniemożliwiających mu złożenie reklamacji, takich jak np. choroba uczestnika, czy*

inny wypadek losowy, po upływie określonego w zakwestionowanym postanowieniu terminu złożenie reklamacji staje się niedopuszczalne. W ocenie Sądu, poprzez stosowanie zakwestionowanego zapisu pozwany zmierza do utrudnienia uczestnikowi imprezy turystycznej dochodzenia swoich praw a tym samym zmierza do ograniczenia odpowiedzialności względem konsumenta z tytułu nienależytego wykonania umowy,

- wyroku z dnia 8 lutego 2008 r., sygn. akt XVII Amc 263/07, pod numerem **1364** o treści: *Ewentualne reklamacje powinny być zgłoszone do biura w nieprzekraczalnym terminie do 14 dni od daty zakończenia imprezy,*
- wyroku z dnia 23 maja 2005 r., sygn. akt XVII Amc 77/04, pod numerem **524** o treści: *W przypadku niewykonania, bądź nienależytego wykonania umowy przez Organizatora, Klientowi przysługuje prawo do reklamacji złożonej na piśmie w terminie 7 dni od dnia zakończenia imprezy. Reklamacje wniesione do Organizatora po upływie 7 dni od dnia zakończenia imprezy zostaną uznane za bezskuteczne. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzasadniając ten wyrok uznał, że krótkie terminy reklamacji w istocie powodować mogą rezygnację konsumentów z ich składania. Postanowienie to zostało uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes konsumenta.*

Artykuł 385¹ § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument, jako słabsza strona stosunku prawnego stając wobec przedsiębiorcy – profesjonalisty podlega szczególnej ochronie. W szczególności naruszają w sposób rażący interesy konsumentów działania przedsiębiorcy sprzeczne z przepisami prawa.

W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane postanowienia ww. wzorców umów są tożsame z postanowieniami wpisanymi do *rejestr*u pod ww. pozycjami, ze względu na identyczny, niekorzystny dla konsumentów skutek polegający na kształtowaniu praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy (art. 385¹ § 1 k.c.) oraz ograniczeniu odpowiedzialności przedsiębiorcy względem konsumenta za nienależyte wykonanie lub niewykonanie zobowiązania (art. 385³ pkt 2 k.c.). Analiza porównawcza zakwestionowanego postanowienia wzorca umowy oraz cytowanych powyżej postanowień wpisanych do *rejestr*u wskazuje, że kwestionowane postanowienie wyczerpuje przesłanki postanowienia uznanego za niedozwolone. Zakwestionowany zapis umowy nie ma wprawdzie identycznego brzmienia, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia jego treści prowadzi do wniosku, że mieści się on w hipotezie przytoczonych klauzul niedozwolonych, bowiem wyznaczony przez WZ, 14 – dniowy termin na składanie reklamacji w przypadku dostaw wody o obniżonej jakości oraz innych zdarzeń dotyczących niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, liczony od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana, należy uznać za zbyt krótki.

Powyższe skutkuje uznaniem, że udowodniona została również bezprawność działania Spółki, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Skoro zatem, kwestionowane zapisy są tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru, to posługiwanie się nim w obrocie konsumenckim, zgodnie z treścią art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznać należy za działanie bezprawne, stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Nowo opracowane wzorce ww. umów, w których nie umieszczono kwestionowanych postanowień, stosowane są przez WZ począwszy od dnia 29 listopada 2010 r., tj. od daty wejścia w życie Zarządzeniem Prezesa WZ nr 3 z dnia 9 listopada 2010 r., wprowadzającego do stosowania nowe wzorce ww. umów (k. 145- 164). Spółka po wprowadzeniu nowych wzorców umownych przystąpiła również do wymiany umów łączących ją z odbiorcami usług. Wykorzystywane obecnie wzorce umów nie ograniczają uprawnień konsumentów do składania reklamacji w terminach przewidzianych w kodeksie cywilnym i nie ograniczają odpowiedzialności przedsiębiorcy względem konsumenta za niewykonanie lub nie należyte wykonanie zobowiązania.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 w przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Zdaniem Prezesa Urzędu - w odniesieniu do cytowanych wyżej postanowień ww. wzorców umów - w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy. Okoliczności sprawy dowodzą stosowania przez WZ praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, zawierającymi klauzule wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Jednocześnie z dokonanych ustaleń wynika, że WZ zaprzestało jej stosowania z dniem 29 listopada 2010 r.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należało orzec jak w **punkcie I** sentencji decyzji.

Po wtóre: Zapis wzorca umowy zatytułowanej: *Umowa Nr/.....*, określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych, o treści: (...) *W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu należy uznać za tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru na podstawie:*

- wyroku SOKiK z dnia 15 września 2006 r., sygn. akt XVII AmC 118/05 pod numerem **1438** o treści: *Właściwym do rozpoznawania sporów z niniejszej umowy jest Sąd miejscowo właściwy ze względu na siedzibę Inwestora.* SOKiK uznał, że przedmiotowy zapis spełnia przesłanki art. 385 pkt.23 k.c. gdyż (...) *we wzorcu przewidziano zapis o poddaniu sporu do rozpoznania przez sąd, który nie zawsze będzie właściwy miejscowo. Zapis ten wyłącza możliwość skorzystania z właściwości przemiennej.*
- wyroku SOKiK z dnia 17 sierpnia 2006 r., sygn. akt: XVII AmC 100/05 pod numerem **922** o treści: *Sądem właściwym do rozpatrywania wszelkich sporów wynikłych z umowy jest sąd siedziby Frontonu.* W uzasadnieniu ww. wyroku SOKiK stwierdził, iż przywołane postanowienie (...) *stanowi tzw. klauzulę prorogacyjną i ustala wy-*

łącną właściwość sądu na podstawie siedziby Frontonu do rozpoznania ewentualnych sporów z umowy o wybudowanie budynku i przedwstępnej sprzedaży lokali mieszkalnych i jest sprzeczny z dobrymi obyczajami. (...) wyłączenie zasady właściwości ogólnej i przemiennej sądu może stanowić dodatkową dolegliwość dla kupującego a także ograniczać realizację przysługujących mu uprawnień. Nie jest zasadne twierdzenie Frontonu, iż z racji tego, że kupujący konsumenci są mieszkańcami Krakowa, to w każdej sprawie właściwy będzie sąd w Krakowie. (...) w przedłożonych umowach nie znajduje się zapis, który stanowiłby, że stroną umowy mogą być wyłącznie mieszkańcy Krakowa, Sąd nie znalazł również żadnych innych przesłanek potwierdzających wyłączenie z kręgu potencjalnych klientów Frontonu osób spoza Krakowa.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 269 ze zm.) mówiąc o właściwości miejscowej, można wyróżnić właściwość: ogólną, przemianą i wyłączną. Zasadę w zakresie właściwości miejscowej określa art. 27 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego stanowiący, że *Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania*". Właściwość wyłączna dotyczy powództw związanych m.in. prawem rzeczowym na nieruchomości, dziedziczeniem, stosunkami pomiędzy rodzicami i dziećmi. Przepisy dotyczące właściwości przemiennej przewidują możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia umowy, jej wykonania, rozwiązania lub unieważnienia, jak też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, przed sądem właściwym dla miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości, miejsce to powinno być stwierdzone dokumentem. Przepisy art. 31 i nast. K.p.c. umożliwiają powodowi dokonanie wyboru pomiędzy sądem właściwości ogólnej, a innym sądem oznaczonym w tych przepisach, w zależności od tego, który sąd jest dla niego dogodniejszy.⁷ Nie jest zatem dopuszczalne narzucenie właściwości przemiennej przez jedną ze stron stosunku prawnego/umowy, a jedynie następczy jej wybór w chwili powstania roszczenia wynikającego z umowy. Artykuł 46 K.p.c. przewiduje możliwość zawarcia tzw. umowy prorogacyjnej, polegającej na tym, że strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących wyniknąć w przyszłości z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten, jeżeli strony nie postanowiły inaczej, będzie wówczas sądem wyłącznie właściwym. W świetle przytoczonego przepisu możliwe jest odejście od generalnego modelu właściwości ogólnej, jednak tylko wtedy, gdy jest to przedmiotem indywidualnego uzgodnienia umownego. Skuteczność takiej umowy zależy zatem od zgodnego wyrażenia woli stron.

Tak więc w rozpatrywanym przypadku, w sytuacji konieczności rozwiązywania sporu na drodze sądowej w grę wchodzi tylko dwie właściwości, tj. ogólna i przemiana. Według właściwości ogólnej, jeżeli powodem jest konsument, to powództwo powinno zostać wniesione do sądu właściwego dla siedziby przedsiębiorcy (art. 30 K.p.c.). Jeżeli natomiast powodem jest przedsiębiorca, to sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu konsument ma miejsce zamieszkania (art. 27 § 1 k.p.c.). W przypadku właściwości przemiennej dotyczącej roszczeń wynikających z zawartej umowy, właściwym będzie sąd miejsca wykonania tej umowy (art. 34 k.p.c.). Przejść odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych WZ może dokonywać na obszarze 28 gmin, na terenie których świadczy usługi związane ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbioro-

⁷ Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Pod redakcją K. Piaseckiego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 1996r., str.164.

wym odbiorem ścieków. Nie w każdym przypadku sądem właściwym będzie sąd rejonowy właściwy dla siedziby WZ, ponieważ część kontrahentów Spółki mieszka na terenie powiatów innych, niż goleniowski.

Kwestionowane postanowienie umowne stosowane przez WZ należy uznać za tożsame z klauzulami wpisanymi do *rejestr*u gdyż wykazuje ono podobieństwo treści i skutków stosowania. Nie zmieniają tego odmienności w zakresie użytych sformułowań i wyrazów. Wobec czego udowodniona została bezprawność działania Spółki, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowienia ww. wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Skoro zatem, kwestionowane zapisy są tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru, to posługiwanie się nim w obrocie konsumenckim, zgodnie z treścią art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznać należy za działanie bezprawne, stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania - Zarządzeniem Prezesa Zarządu Wodociągów Zachodniopomorskich Sp. z o.o. Nr 1/2011 z dnia 24 stycznia 2011 r., które weszło w życie z dniem 31 stycznia 2011 r. - wprowadzono nowy wzorzec umowy określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych przejęcia zatytułowany: *Umowa przyłączeniowa – sieci Nr/.....* (k. 197- 200). Kwestionowane postanowienie wzorca umowy zatytułowanej *Umowa Nr/.....* zmieniono w ten sposób, że nadano mu brzmienie: *Sprawy sporne Strony będą starały się rozstrzygać polubownie. W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Inwestorowi.*

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. Przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Zdaniem Prezesa Urzędu - w odniesieniu do cytowanego wyżej postanowienia ww. wzorca umowy - w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy. Okoliczności sprawy dowodzą stosowania przez WZ praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcem umownym zawierającym klauzulę wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Jednocześnie z dokonanych ustaleń wynika, że WZ zaprzestało jego stosowania z dniem 31 stycznia 2011 r.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należało orzec jak w **punkcie IV** sentencji decyzji.

Po trzecie: Zapis wzorca umowy zatytułowanej: *Umowa Nr/.....*, określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych o treści: (...) *wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia.* (...) należy uznać za tożsame z klauzulami wpisanymi do *rejestr*u na podstawie:

- wyroku SOKIK z dnia 17 sierpnia 2006 r., sygn. akt: XVII AmC 100/05 pod numerem **918** o treści: *Zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy przez Fronton będzie wysłane listem poleconym na adres nabywcy, określony w umowie lub zawiadomie-*

niu o zmianie adresu. Odmowa przyjęcia przez nabywcę lub dwukrotna adnotacja poczty „nie podjęto w terminie”(awizo) wywołuje skutki doręczenia. Skutki doręczenia wywołuje również doręczenie zastępcze, określone w art. 138 i art. 139 kodeksu postępowania cywilnego, tj. doręczenie pisma dorosłemu domownikowi, administracji domu, sołtysowi lub dozorczy domu. Fronton pozostawia w aktach umowy pismo ze skutkiem doręczenia, jeśli nabywca nie zawiadomi Fronton-u o zmianie adresu i nazwiska, a wysłane zawiadomienie wróci z adnotacją „adresat nieznany” lub temu podobną. Zawiadomienie stanowi integralną część umowy. W uzasadnieniu wyroku SOKiK stwierdzi, że przywołane postanowienie umowne (...) kształtuje sytuację konsumenta niekorzystnie w porównaniu z sytuacją pozwanego, nakładając na konsumenta bardzo rygorystyczne skutki w zakresie odbierania korespondencji pozwanego analogiczne jak przepisy kpc w odniesieniu do korespondencji sądowej. Instytucja doręczenia zastępczego należy do prawa procesowego i negatywnie należy ocenić próbę jej adaptowania do obrotu gospodarczego zwłaszcza, gdy jedną ze stron umowy jest konsument oraz mając na uwadze art. 61 kc, zgodnie z którym oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Podkreślić należy, iż instytucja doręczenia zastępczego nie jest gwarantem dojścia do konsumenta oświadczenia woli pozwanego w w/w sposób. Również dwukrotna adnotacja placówki pocztowej „nie podjęto w terminie” nie przesądza o tym, że konsument mógł zapoznać się z oświadczeniem woli pozwanego. Postanowienia (...) umowy mogą prowadzić do sytuacji, gdy konsument pozbawiony możliwości rzeczywistego zapoznania się z oświadczeniem woli pozwanego narażony będzie na jego skutki prawne. Takie ukształtowanie obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami,

- wyroku SOKiK z dnia 30 czerwca 2009 r., sygn. akt: XVII AmC 513/09 pod numerem **1681** o treści: *Wszelka korespondencja wysłana przez Bank do Kredytobiorcy pocztą lub kurierem na ostatni podany przez niego adres do korespondencji (adres zameldowania, w przypadku, gdy Kredytobiorca nie podał adresu do korespondencji), będzie uważana za doręczoną.*
- - wyroku SOKiK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 999/09 pod numerem **2285** o treści: *Strony zgodnie ustalają, że korespondencja wysłana dwukrotnie listem poleconym na ostatnio podany adres do korespondencji uznana zostaje jako doręczona.*

Skierowanie przez WZ do konsumentów korespondencji w sprawie wykonania umowy dotyczącej przejęcia sieci wodociągowej jest oświadczeniem woli Spółki złożonym konsumentom w rozumieniu art. 60 k.c. W świetle art. 61 § 1 zd. 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Zatem oświadczenie woli składane innej osobie może być uznane za skutecznie doręczone jedynie wówczas, gdy dotarło do tej osoby w sposób umożliwiający jej zapoznanie się z jego treścią. Tak więc czynność wysyłania pisma, stanowiącego oświadczenie woli jednej ze stron umowy, listem poleconym, nie może być uznawana za jego skuteczne doręczenie. Wobec tego, że analiza porównawcza kwestionowanego postanowienia umownego stosowanego przez WZ z klauzulami wpisanymi *do rejestru* wskazuje na podobieństwo treści i skutków stosowania jednych i drugich, czego nie zmieniają odmienności w zakresie użytych sformułowań i wyrazów, uznać należy, że udowodniona została bezprawność działania Spółki, polegająca na stosowaniu w obrocie

konsumenckim postanowienia ww. wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Skoro zatem, kwestionowany zapis jest tożsamy z klauzulami wpisanymi do rejestru, to posługiwanie się nim w obrocie konsumenckim, zgodnie z treścią art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznać należy za działanie bezprawne, stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania - Zarządzeniem Prezesa Zarządu Wodociągów Zachodniopomorskich Sp. z o.o. Nr 1/2011 z dnia 24 stycznia 2011 r., które weszło w życie z dniem 31 stycznia 2011 r. - wprowadzono nowy wzorec umowy określającej zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych przejęcia zatytułowany: *Umowa przyłączeniowa – sieci Nr/.....* (k. 197- 200). Kwestionowane postanowienie wzorca umowy zatytułowanej *Umowa Nr/.....* zostało z nowo opracowanego wzorca usunięte.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. Przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Zdaniem Prezesa Urzędu - w odniesieniu do cytowanego wyżej postanowienia ww. wzorca umowy - w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy. Okoliczności sprawy dowodzą stosowania przez WZ praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcem umownym zawierającym klauzulę wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Jednocześnie z dokonanych ustaleń wynika, że WZ zaprzestało jej stosowania z dniem 31 stycznia 2011 r.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należało orzec jak w **punkcie V** sentencji decyzji.

Ad II.

W przedmiotowym postępowaniu postawiono WZ zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczy zamieszczenia w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotowe(...),*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, postanowień o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne opłaty dwa okresy obrotowe (...) oraz Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe (...),*

3. *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrachunkowe (...)*,
4. *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłaty za dwa okresy obrachunkowe.*

Analizując przesłankę bezprawności kwestionowanych zachowań Spółki należy wskazać, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.), zwanej dalej: *ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*, dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się terminem *w szczególności* lub podobnym. Oznacza to, że ww. katalog ma charakter zamknięty. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może zaprzestać świadczenia usług na rzecz odbiorców w innych przypadkach niż określone w ustawie. Tak więc kwestionowane postanowienia umowne mogą statuować możliwość przekroczenia przez Spółkę jej ustawowych kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług. Przywołane wyżej postanowienia przewidują bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego w sytuacjach, które nie zostały objęte art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Stąd, w ocenie Prezesa Urzędu, pozbawienie konsumentów przysługującej im z mocy ustawy ochrony przed odcięciem dostawy wody lub odbioru ścieków, poprzez sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę uregulowanie we wzorcu umowy określenie przypadku, w którym Spółka może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne świadczy o bezprawności kwestionowanego postanowienia umownego.

Zachowania WZ godzą w interesy konsumentów, gdyż stosowanie we wzorcu umowy kwestionowanej klauzuli pozbawia odbiorców możliwości korzystania z usługi o charak-

terze powszechnym, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania każdego gospodarstwa domowego i przedsiębiorcy, w sytuacji – gdy zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa – nie byłoby pozbawieni dostarczania wody i odbierania ścieków. Działanie przedsiębiorcy, nie respektujące tej ochrony należy uznać za godzące w interesy konsumentów, gdyż wywołuje negatywne skutki w sferze praw konsumentów.

Usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków są usługami o charakterze użyteczności publicznej. Z uwagi na swój charakter usługi te są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domowych. Dostęp do wody to podstawowa życiowa potrzeba każdego człowieka⁸. To dodatkowo przesądza o uznaniu, że kwestionowane przez Prezesa Urzędu zachowanie dotyczą ogółu konsumentów jako zbiorowości.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż kwestionowane zachowanie Spółki stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku postępowania Spółka przekazała nowo opracowane wzorce ww. umów, w których dokonano zmiany kwestionowanych postanowień na następujące:

1. we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* otrzymało ono brzmienie: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...),*
2. we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...* otrzymały one brzmienie: *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; (...) oraz Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...),*
3. we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa o zaopatrzenie w wodę* otrzymało ono brzmienie: *„Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...),”*
4. we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa o odprowadzanie ścieków* otrzymało ono brzmienie: *„Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty (...),”*

Nowy wzorzec umowy jest stosowany przez WZ od dnia 29 listopada 2010 r. tj. od daty wejścia w życie Zarządzeniem Prezesa WZ nr 3 z dnia 9 listopada 2010 r., wprowadza-

⁸ Por. wyrok SOKiK z dn. 20 marca 2008 r. (sygn. akt XVII AmA 78/07)

dzającego do stosowania nowe wzorce ww. umów. Od tej daty Spółka przystąpiła również do wymiany umów łączących ją z odbiorcami usług. Powyższe dało podstawy do przyjęcia, że z dniem 29 listopada 2010 r. doszło do zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej w tym punkcie.

W związku z powyższym orzeczono jak w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji.

Ad III.

W przedmiotowym postępowaniu postawiono WZ zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczy zamieszczenia w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, *Umowa o odprowadzanie ścieków* postanowienia o treści: *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (...).*

Analizując przesłankę bezprawności kwestionowanych zachowań Spółki należy wskazać, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Zgodnie z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się terminem *w szczególności* lub podobnym. Oznacza to, że ww. katalog ma charakter zamknięty. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może zaprzestać świadczenia usług na rzecz odbiorców w innych przypadkach niż określone w ustawie. Skoro tylko w wymienionych enumeratywnie przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też tylko w tych samych przypadkach można umowę wypowiedzieć. Przyczyny wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne są więc enumeratywnie wyliczone. Rozwiązanie umowy oznacza praktycznie zaprzestanie świadczenia usługi dostarczania wody lub odprowadzania ścieków.

W ocenie Prezesa Urzędu brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym umowa może być rozwiązana przez jedną z jej stron, w tym przedsiębiorstwo wodociągo-

wo-kanalizacyjne z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia, (co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego) nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zdarzenia, objęte hipotezami powołanego wyżej przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego i nie dopuszczają rozwiązania umowy przez przedsiębiorcę z dowolnej przyczyny. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne może statuować możliwość przekroczenia przez Spółkę jej ustawowych kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego, bez określenia przyczyn rozwiązania umowy, a więc także w sytuacjach, które nie zostały objęte art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Stąd w ocenie Prezesa Urzędu pozbawienie konsumentów przysługującej im z mocy ustawy ochrony przed odcięciem dostawy wody, będącym skutkiem rozwiązania umowy na skutek wypowiedzenia jej przez przedsiębiorcę, poprzez sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę uregulowanie we wzorcu umowy określenie przypadku, w którym Spółka może odciąć przyłącze wody od sieci, świadczy o bezprawności kwestionowanego postanowienia umownego.

Zachowania WZ godzą w interesy konsumentów, gdyż stosowanie w ww. wzorcach umów kwestionowanej klauzuli pozbawia odbiorców możliwości korzystania z usługi o charakterze powszechnym, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania każdego gospodarstwa domowego i przedsiębiorcy, w sytuacji – gdy zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa – nie byłoby pozbawieni dostarczania wody i odbierania ścieków. Działanie przedsiębiorcy, nie respektujące tej ochrony należy uznać za godzące w interesy konsumentów, gdyż wywołuje negatywne skutki w sferze praw konsumentów.

W powyższym kontekście podkreślenia wymaga, iż usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków są usługami o charakterze użyteczności publicznej. Z uwagi na swój charakter usługi te są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domowych. Dostęp do wody to podstawowa życiowa potrzeba każdego człowieka⁹. To dodatkowo przesądza o uznaniu, że kwestionowane przez Prezesa Urzędu zachowania dotyczą ogółu konsumentów jako zbiorowości.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż kwestionowane zachowania Spółki stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku postępowania Spółka przekazała nowo opracowane wzorce ww. umów, w których dokonano zmiany kwestionowanego postanowienia na następujące: *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie Odbiorcy usług z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia (...).*

Nowy wzorzec umowy jest stosowany przez WZ od dnia 29 listopada 2010 r., tj. od daty wejścia w życie Zarządzeniem Prezesa WZ nr 3 z dnia 9 listopada 2010 r., wprowadzającego do stosowania nowe wzorce ww. umów. Od tej daty Spółka przystąpiła również

⁹ Por. wyrok SOKiK z dn. 20 marca 2008 r. (sygn. akt XVII AmA 78/07)

do wymiany umów łączących ją z odbiorcami usług. Powyższe dało podstawy do przyjęcia, że z dniem 29 listopada 2010 r. doszło do zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej w tym punkcie.

W związku z powyższym orzeczono jak w **punkcie III** sentencji niniejszej decyzji.

Ad VI.

Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 tejże ustawy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Wskazać również należy, że kara pieniężna może być nałożona na przedsiębiorcę niezależnie od tego, czy dopuścił się naruszenia przepisów ustawy umyślnie, czy też nieumyślnie. Z powyższego wynika, że kara może być nałożona bez względu na okoliczność występowania po stronie przedsiębiorcy winy rozumianej jako świadomość bezprawności zachowania. Okoliczność ta jest jednak czynnikiem relewantnym przy miarkowaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej¹⁰. Nałożona przez Prezesa Urzędu kara powinna ponadto pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

W punktach **I-V** sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez WZ praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalając wymiar kar pieniężnych Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk. W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę okoliczność, iż naruszenia dopuścił się przedsiębiorca o bardzo silnej pozycji rynkowej, działający w warunkach monopolu naturalnego. W związku z tym po stronie konsumentów brak jest możliwości wyboru alternatywnego dostawcy usług, co również wpływa na dotkliwość zakwestionowanych praktyk. Uwzględniono także specyfikę rynku, na jakim doszło do naruszenia konkurencji. Zważono, że usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, których dotyczą stwierdzone naruszenie, należą do usług użyteczności publicznej, które są świadczone w sposób powszechny i które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domo-

¹⁰ Konrad Kohutek w: „*Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008 r., str. 1027.

wych. Stwierdzone naruszenia dotyczą zatem towaru, który należy uznać za niezbędny z punktu widzenia konsumentów, z którego nie mogą oni zrezygnować i którego nie mogą oni zastąpić towarem o częściowej choćby substytucyjności. Jednocześnie wzięto także pod uwagę geograficzny zasięg działania Spółki, który ogranicza terytorialny zasięg oddziaływania do wymiaru lokalnego. Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania stwierdzonych naruszeń, wynikający z ustalenia, że kwestionowane wzorce stosowane są w obrocie od 2008 r. Oceniając wagę naruszenia Prezes Urzędu miał również na względzie, iż zakwestionowane praktyki wymierzone są we wszystkich konsumentów korzystających z usług Spółki, a zatem mają charakter powszechny.

Z uwagi na różnorodność stosowanych przez przedsiębiorcę praktyk, konieczne stało się wymierzenie **trzech** kar pieniężnych.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar jest przychód osiągnięty przez Spółkę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Spółka w 2010 r. uzyskała przychód w wysokości [...] **zł**, wobec czego maksymalna kara pieniężna, jaka może zostać nałożona na przedsiębiorcę w oparciu o ww. przepis wynosi [...] **zł**.

Pierwsza kara określona w niniejszej decyzji jest wymierzana w związku ze stosowaniem przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej **w punkcie I** niniejszej decyzji. Praktyka ta polega na zamieszczeniu we wzorcach umów zatytułowanych:

1. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i Umowa o zaopatrzenie w wodę*, postanowień o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 1 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
2. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków numer .../KWS/...*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące zdarzeń, o których mowa w ust. 6 oraz inne dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Korzystający z lokalu może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana,*
3. *Umowa o odprowadzanie ścieków*, postanowienia o treści: *Reklamacje dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Odbiorca usług może zgłaszać w terminie 14 dni od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być wykonana*

uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wzorce ww. umów stosowane były przez Spółkę od 2008 r. Prezes Urzędu zważył, iż – stosowanie przez WZ postanowień ww. wzorców umów tożsamyh z postanowieniami wpisanymi do rejestru, w których określono 14 – dniowy termin na składanie reklamacji w przypadku dostaw wody o obniżonej jakości oraz innych zdarzeń dotyczących niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, liczony od dnia, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi, albo od dnia, w którym usługa została wykonana, lub miała być

wykonana – wywołuje skutek polegający na kształtowaniu praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy (art. 385¹ § 1 k.c.) oraz ograniczeniu odpowiedzialności przedsiębiorcy względem konsumenta za nienależyte wykonanie lub niewykonanie zobowiązania (art. 385³ pkt 2 k.c.).

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu kary pieniężnej na poziomie [...] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2010 r., czyli kwotę na poziomie [...] zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszczyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznościami łagodzącymi, które wystąpiły w sprawie, jest zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów niezwłocznie po wszczęciu postępowania przez Prezesa Urzędu, a także aktywne współdziałanie z Prezesem w toku postępowania poprzez przekazywania w własnej inicjatywy wyjaśnień pomocnych w rozstrzygnięciu sprawy. W związku z powyższym kwotę bazową zmniejszono o [...] %, to jest do kwoty **9.174 zł**. W sprawie tej nie wystąpiły okoliczności obciążające.

Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na poziomie **9.174 zł**. W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara w wysokości [...] % **przychodu** uzyskanego przez Spółkę w 2010 r. i stanowiąca około [...] % **maksymalnego wymiaru kary** przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy i współmierna do możliwości finansowych WZ. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w **punkcie VI ppkt 1** sentencji niniejszej decyzji.

Druąa kara określona w decyzji jest wymierzana w związku ze stosowaniem przez Spółkę dwóch praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w **punktach II-III** niniejszej decyzji. Praktyki te polegają na zamieszczeniu we wzorcach umownych postanowień o treści:

1. *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotunkowe (...),*
2. *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił należności za pełne opłaty dwa okresy obrotunkowe (...),*
3. *Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody do lokalu, jeżeli: (...) Korzystający z lokalu nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotunkowe (...),*
4. *Przedsiębiorstwo ma prawo do odcięcia dostawy wody jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłat za dwa okresy obrotunkowe (...),*

5. *Przedsiębiorstwo ma prawo do zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jeżeli: (...) Odbiorca nie uiścił opłaty za dwa okresy obrachunkowe,*
6. *Umowa może być rozwiązana: (...) przez pisemne świadczenie jednej ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia licząc od pierwszego dnia następnego miesiąca po dacie wypowiedzenia (...).*

Wszystkie powyższe praktyki polegają na pozbawieniu konsumenta dostępu wykonywanych przez WZ usług i (lub) odbioru ścieków, a ich bezprawność wynika z niezgodności postanowienia umownego z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym dostarczaniu wody, stąd zasadnym jest wymierzenie jednej kary za powyższe praktyki.

Stosowane przez Spółkę naruszenia zbiorowych interesów konsumentów ujawniały się na etapie zawierania kontraktu i polegały na mającym wpływ na treść kontraktu naruszeniu przepisów prawa. Wzorce ww. umów stosowane były przez Spółkę od 2008 r. Prezes Urzędu zważył, iż w wyniku powyższych zachowań sytuacja konsumentów została osłabiona, gdyż umowa o dostarczania wody i odbiór ścieków mogła zostać rozwiązana albo mogła wygasnąć w sytuacji nie przewidzianej powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Rozwiązanie umowy i jej wygaśnięcie są równoznaczne z zaprzestaniem dostarczania wody lub odbierania ścieków, a więc pozbawiają konsumenta dostępu do usługi, korzystanie z której jest podstawową życiową potrzebą każdego człowieka.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu kary pieniężnej na poziomie [...] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2010 r., czyli kwotę na poziomie [...] zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszczyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w sprawie, jest zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów niezwłocznie po wszczęciu postępowania przez Prezesa Urzędu, a także aktywne współdziałanie z Prezesem w toku postępowania poprzez przekazywania w własnej inicjatywy wyjaśnień pomocnych w rozstrzygnięciu sprawy. W związku z powyższym kwotę należy bazową zmniejszyć o [...] %, to jest do kwoty **19.658 zł**. W sprawie tej nie wystąpiły okoliczności obciążające.

Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę **19.658 zł**. W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara w wysokości [...] % **przychodu** uzyskanego przez Spółkę w 2009 r. i stanowiąca około [...] % **maksymalnego wymiaru kary** przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych WZ. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganną postawę zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w **punkcie VI ppkt 2** sentencji niniejszej decyzji.

Trzecia kara określona w niniejszej decyzji jest wymierzana w związku ze stosowaniem przez Spółkę dwóch praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w **pkt. IV i V** sentencji niniejszej decyzji. Praktyki te polegają na umieszczeniu we wzorcu umowy zatytułowanej: *Umowa Nr/....* (określająca zasady przejmowania odcinków sieci wodociągowej budowanych ze środków własnych inwestorów zewnętrznych) postanowień o treści: „(...) W przypadku braku możliwości porozumienia organem właściwym do ich rozstrzygania będzie właściwy rzeczowo Sąd Powszechny właściwy miejscowo Przedsiębiorstwu,” i o treści: „(...) wysyłanie pisma poleconego ma pomiędzy stronami skutek doręczenia. (...) uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 ⁴⁵ Kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu zważył, iż – stosowanie przez WZ postanowień ww. wzorców umów tożsamyh z postanowieniami wpisanymi do rejestru, dotyczących właściwości sądu i skuteczności doręczeń kierowanych do konsumentów pism – wywołuje skutek polegający na kształtowaniu praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy. Wzorce ww. umów stosowane były przez Spółkę od 2008 r.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu kary pieniężnej na poziomie [...] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2010 r., czyli kwotę na poziomie [...] zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszczyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w sprawie, jest zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w toku prowadzonego postępowania, a także aktywne współdziałanie z Prezesem Urzędu w toku postępowania poprzez przekazywania w własnej inicjatywy wyjaśnień pomocnych w rozstrzygnięciu sprawy. W związku z powyższym w związku z czym kwotę bazową należy zmniejszyć o [...] %, to jest do kwoty **5.242 zł**. W sprawie tej nie wystąpiły okoliczności obciążające.

Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma w niniejszym przypadku miejsca.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę **5.242 zł**. W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara w wysokości [...] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2009 r. i stanowiąca około [...] % **maksymalnego wymiaru kary** przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych WZ. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w **punkcie VI ppkt 3** sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Ka-

rę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP O/O Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Roman Jarząbek

Otrzymuje:

WODOCIĄGI ZACHODNIOPOMORSKIE SP. Z O.O.
UL. I BRYGADY LEGIONÓW 8-10
72 – 100 Goleniów